

Soten yhteisöavustukset hyvinvointialueella

Hakuohje 2027 (luonnos)

23.9.2026 Palvelulautakunta

Mari Teittinen

Tieto- ja kehittämisspäällikkö

1. Tausta ja lainsäädäntö

- Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki (612/2021) 7.4 §:n mukaan hyvinvointialueen on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyötä hyvinvointialueen alueella hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Yhteisöllä tässä tarkoitetaan yhdistystä, järjestöä, seuraa, säätiötä tai muuta vastaavaa yhteisöä, joka toimii Etelä-Savon hyvinvointialueella.
- Hallintosäännön 10 §:n mukaan palvelulautakunta päättää myönnettävien yleisten avustusten periaatteista ja menettelytavoista sekä jakamisesta talousarvioon sidottujen määrärahojen puitteissa. Osa määrärahasta voidaan varata jatkuvaan hakuun.
- Avustettavan toiminnan tulee edistää Etelä-Savon hyvinvointialueen toimintaa sekä alueellisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön eli hyte-työn tavoitteiden toteutumista hyvinvointialueella.

Avustusten jakamisessa painotetaan laaja-alaisen alueellisen hyvinvointisuunnitelman hyte-painopisteitä, jotka vuosina 2026-2029 ovat:

1. Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen ja riippuvuuksien ehkäisy
2. Hyvinvointia tukevien elintapojen ja toimintakyvyn edistäminen
3. Turvallisen arjen tukeminen
4. Osallisuuden vahvistaminen

- Yhteisöavustus on sidottu kunkin vuoden valtuuston vahvistamaan talousarvioon ja on käytettävä myöntämivuoden aikana. Poikkeuksen tekee hankerahoituksen omavastuuseen myönnettävä avustus, jonka käyttöaika on sidonnainen hankerahoituksen keston ja sovitaan erikseen avustussitoumuksessa.
- Kunnat tukevat taloudellisesti omalla alueellaan toimivia yhteisöjä omien sovittujen avustuskriteeriensä ja sopimustensa mukaisesti. Hyvinvointialue tekee kuntien kanssa yhteistyötä yhteisöavustusten jakamisessa.

2. Miten Etelä-Savon hyvinvointialue tukee yhteisöjen toimintaa?

- Luovuttamalla kulloinkin vapaana olevia toimitiloja yhteisöjen käyttöön.
- Ohjaa hyvinvointialueen asukkaita yhteisötoiminnan piiriin, kuten vertaistukeen tai vapaaehtoistoimintaan.
- Antaa asiantuntija-apua yhteisön toimintaan.
- Tukee hyvinvointialueella yhteisömuotoista auttamistoimintaa yhteistyösopimuksin.
- Myöntää harkinnanvaraista talousarvion määrärahaan sidottua avustusta yhteisöille ja yhteisöille.
- Tekee yhteistyötä laaja-alaisesti alueen toimijoiden kanssa.

3. Yhteisöavustuksella tuettava toiminta

- Avustettava toiminta ennaltaehkäisee sairauksien tai lisäsairauksien syntymistä ja tukee arjen toimintakykyä ja arjessa pärjäämistä, ennalta ehkäisten sote-palvelujen tarvetta.
- Toiminta vastaa alueellisessa hyvinvointisuunnitelmassa määritettyjen hyte-painopisteiden hyvinvointihaasteisiin.
- Terveyttä, hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta edistävä toiminta lisää Etelä-Savon hyvinvointialueen asukkaiden voimavaroja ja hyvinvointia, ja toiminta kaventaa väestöryhmien välisiä hyvinvointi- ja terveyseroja.
- Toiminta lisää yhteistyötä muiden yhteisöjen kanssa. Yhteisöt voivat hakea avustusta yhdessä tai toteuttaa toimintaa yhteisvastuullisesti.
- Toiminta on kaikille avointa ja toimintaan on helppo tulla mukaan.
- Avustus on käytettävä suoraan kansalaistoimintaan, vertais- ja vapaaehtoistyöhön tai yleishyödylliseen tukeen ja toimintaan tai kehittämistoiminnan osarahoitukseen (omavastuuosuuteen). Omavastuuosuuden osalta avustus voidaan käyttää useamman vuoden aikana.

4. Haettavana oleva yhteisöavustus

Yhteisö voi saada toimintaansa hyvinvointialueelta vain yhtä avustusta kerrallaan

Toiminta-avustus ja hakijan edellytykset avustukseen:

- Toiminta-avustus on yhdistysten vuosittaiseen toimintaan liittyvää avustusta. Tämä voi pitää sisällään yhdistyksen toimintaa, ohjaajakuluja ja niitä kuluja, jotka edesauttavat yhdistyksen toimintaa toteuttamaan hyvinvointialueen strategisia tavoitteita.
- Toiminta-avustusta voidaan myöntää yhdistyksien ja yhteisöjen säännöllisen tavoitteellisen toiminnan tukemiseen tai esimerkiksi toimintaa tukevan hankkeen omavastuusuuteen. Toiminta avustusta voidaan harkinnanvaraisesti myöntää myös häiriötilanteisiin liittyvään toimintaan.
- Avustusta voidaan myöntää rekisteröidyille yleishyödyllisille yhteisöille, jotka toimivat Etelä-Savossa. Toiminta voi olla paikallista tai alueellista.
- Hakijan on ilmoitettava tiedot avustuksen suunnitellusta käytöstä hakulomakkeella. Avustushaun yhteydessä toimitetaan viimeksi vahvistettu toimintakertomus ja tilinpäätös (avustusta hakevan yhteisön toiminnan tulee olla dokumentoitua vähintään vuoden ajalta).
- Hyvinvointialue jakaa toiminta-avustuksiin varatut määrärahat ehdot täyttävien toimintojen kesken kokonaisharkinnan perusteella.
- Toiminta-avustusten haku on kerran vuodessa. Hakuaika ilmoitetaan erikseen.
- Päätökset yhteisöavustuksista tekee hyvinvointialueen palvelulautakunta.

Avustuksen saajan velvollisuudet:

- Avustuskauden päätyttyä on toimitettava selvitys avustuksen käytöstä ja avustuksella tuetun toiminnan toteutumisesta vastaamalla seurantakyselyyn.
- Avustettavan toiminnan vaikutuksista osallistujiin on kerättävä tietoa ottamalla käyttöön hyvinvointialueen ja järjestöjen yhteistyönä laadittu valmis kyselymalli (Palautekysely yhteisöavustuksella tuettuun toimintaan osallistumisesta). Kyselyllä selvitetään millaisia vaikutuksia yhteisöavustuksella tuettuun toimintaan osallistumisella on, ja mitä muutosta toimintaan osallistuminen saa osallistujien hyvinvoinnissa aikaan. Kysely auttaa järjestöjä tunnistamaan oman toimintansa kehittämiskohteita ja osoittamaan toimintansa merkitystä.
- Avustuksen saajan on tuotettava yhdistystoiminnan kuvaus sekä tieto avustettavasta toiminnasta lähellä.fi-sivustoon tai palvelutietovarantoon, josta tiedot nousevat Etelä-Savon hyvinvointitarjottimelle (hyvinvointitarjotin.etelasavonha.fi) Järjestöjen on mahdollista saada tukea ilmoitusten tekemiseen: tuki@lahella.fi tai ptv-tuki@dvv.fi tai lähellä-verkoston Etelä-Savon toimijalta Estery:ltä: satu@estery.fi
- Avustus on käytettävä myönnettyyn käyttötarkoitukseen. Mikäli avustusta ei ole osittain tai kokonaan käytetty myönnettyyn tarkoitukseen, avustusta on jäänyt käyttämättä, tai avustusta on käytetty muuhun tarkoitukseen, on myönnetty avustus tai sen osa palautettava hyvinvointialueelle, mikäli muuta ei sovita.

5. Mihin tarkoitukseen yhteisöavustusta ei myönnetä?

- Toimintaan, joka kuuluu hyvinvointialueen perustehtävään tai palveluun, jota hyvinvointialue ostaa yhteisöltä.
- **Yksittäisen tapahtuman tai yksittäisen hankinnan rahoittamiseen.**
- Verotusoikeudellisten yhteisöjen/organisaatioiden käyttöön.
- Toimitilavuokraan- tai hallinnollisten kulujen kattamiseen.
- Velan lyhentämiseen.
- Avustuksen edelleen jakamiseen rahana/avustuksina.
- Toimintaan, johon on jo myönnetty samaan käyttötarkoitukseen muuta julkista avustusta, esimerkiksi valtion ruoka-aputoiminta. STEA- tai ESR-rahoitus voi kuitenkin olla osana yhdistyksen toiminnan kokonaisrahoitusta.

6. Hakemusten arvioinnissa huomioitavia asioita

1. Avustuksella tuotetun toiminnan tarkoitus ja tavoitteet

- Miten toiminta edistää alueen asukkaiden hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta ja osallisuutta?
- Miten toiminta vastaa laaja-alaisen alueellisen hyvinvointisuunnitelman painopisteisiin?
- Mitä yhteisön toiminnassa jää toteuttamatta ilman haettua avustusta?
- Mikä on toiminnan kohderyhmä? Kuinka monta kohderyhmän henkilöä toiminnalla on tavoitteena kohdata, ja kuinka monessa henkilössä on tavoitteena saada muutosta aikaan toimintaan osallistumisen ansiosta?

2. Suunnitelmallisuus ja taloudellisuus

- Avustuksen käytön toiminta- ja rahoitussuunnitelman selkeys. Miten haettavaa avustusrahaa on suunniteltu käytettävän juuri tähän kyseiseen avustushakemuksta koskevaan tarkoitukseen (avustuksen käytön kuluerittely)?
- Avustuksen käytön kuluerittelyn realistisuus ja käyttökohteet.

3. Toiminnan vaikutukset, seuranta ja raportointi

- Toiminnan vaikutuksista osallistujiin kerätään tietoa ottamalla käyttöön yhteisöjen avuksi laadittu valmis kyselymalli (Palautekysely yhteisöavustuksella tuettuun toimintaan osallistumisesta).
- Avustuksen saaja on sitoutunut yllä mainittuun palautteen keräämiseen ja tiedon hyödyntämiseen.
- Vastaaminen hyvinvointialueen lähettämään erilliseen avustuksen käytön jälkeiseen seurantakyselyyn (selvitys avustuksen käytöstä ja toiminnan toteutumisesta).

4. Yhteistyö ja verkostot

- Toiminnan suunniteltu yhteistyö muiden yhteisöjen, hyvinvointialueen ja kuntien kanssa.
- Toiminnan suunniteltujen yhteistyökumppanuuksien laatu ja laajuus.

5. Yhteisvastuu ja saavutettavuus

- Toiminnan avoimuus ja saavutettavuus määritellylle kohderyhmälle.
- Vapaaehtoistyön rooli toiminnassa.

7. Hakuaika ja päätöksenteko

- Yhteisöavustuksien haku julistetaan auki 30.10.2026 mennessä sähköisellä lomakkeella. Päivämäärä tarkennetaan hakuilmoituksessa.
- Hakemuksia voi jättää 6.1.2027 saakka.
- Avustushakemukset käsitellään hyvinvointialueen valtuuston vahvistaman talousarvion puitteissa. palvelulautakunta tekee päätöksen avustuksista alkuvuoden 2027 aikana (tammikuun loppuun mennessä).
- Mikäli avustushakemusten kokonaissumma ylittää käytössä olevan varatun määrärahan, myönnetään rahoitus ensisijaisesti hyvinvointialueen toimintaa tukevaan sekä hyvinvointialueen strategisia tavoitteita ja hyvinvointisuunnitelman painopisteitä tukevaan toimintaan kokonaisarvioinnin perusteella.